O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

Ro'yxatga olindi:

№ BD-5111000-4.02

2019 yil "19" 04

Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi

2019 yil "2" 05

MUTAXASSISLIK FANLARINI O`QITISH METODIKASI

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	100 000 -	Gumanitar soha
Ta'lim sohasi:	110 000 -	Pedagogika
Ta'lim yo'nalishi:	5111000 –	Kasb ta'limi ((5320400-Kimyoviy texnologiya) ishlab chiqarish turlari bo`yicha));
	5111000 -	Kasb ta'limi ((5321000-Oziq-ovqat texnologiyasi) mahsulot turlari bo`yicha));

TOSHKENT – 2019

O`zbekiston Respublikasi Oliy va o`rta maxsus ta`lim vazirligining 2019 yil "2" 05 dagi "394" – sonli buyrug`ining 3 -ilovasi bilan fan dasturi ro`yxati tasdiqlangan.

Fan dasturi Oliy va o`rta maxsus, kasb-hunar ta`limi yo`nalishlari bo`yicha O`quv- uslubiy bilashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashining 2019 yil "19" 04 dagi "2" – sonli bayonnomasi bilan ma`qullangan

Fanning o'quv dasturi Toshkent kimyo–texnologiya institutida ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

Aripova G.Sh. - TKTI, "Kasb ta'limi" kafedrasi mudiri, dotsent, p.f.n.;

Kangliev SH.T. - TKTI, "Kasb ta'limi" kafedrasi dotsenti, k.f.n.;

Boboev A.X. - TKTI, Toshkent kimyo–texnologiya instituti "Kasb ta'limi" kafedrasi assistenti.

Taqrizchilar:

Mavlyanov A. - OO'MKXTRM bo'lim boshlig'i, f-m. f.n.;

Yuldoshev X.O. - Toshkent qurilish kommunal KXK Kasb ta'limi bo'yicha direktor muovini, p.f.n.

Fanning dasturi Toshkent kimyo–texnologiya instituti Kengashida ko'rib chiqilgan va tavsiya qilingan (2019 yil "11" 04 dagi "4" – sonli bayonnoma).

I. O'quv fanining dolzarbligi va oily kasbiy ta'limdagi o'rni

Kadrlar tayyorlash Milliy dasturida kasb ta'limi tizimi uchun oliy malakali ilmiy-pedagog kadrlarni hamda ilg'or pedagogik texnologiyalar sohasida ilmiy kadrlarni ustuvor ravishda tayyorlash, ta'limning fan va ishlab chiqarish bilan integratsiyasi ta'sirchan mexanizmlarini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish, ilmiy tadqiqotlar natijalarini o'quv-tarbiya jarayoniga o'z vaqtida joriy etish mexanizmini ro'yobga chiqarish belgilab qo'yilgan.

Ushbu fan VII -semestrida o'qitilishi rejalashtirilgan bo'lib, "Mutaxassislik fanlarini o'qitish metodikasi" fanini kimyo va oziq–ovqat texnologiyasi bo'yicha malakali kadrlar tayyorlash tizimida tutgan o'rni va ahamiyati, oliy ta'limda o'quv jarayonini ilmiy tashkil etish. Maxsus fanlarini o'qitishning didaktik tamoyillari, metodlari va shakllari, mutaxassislik fanlaridan darslarni rejalashtirish, ilmiy–tadqiqotlarni amalga oshirish, o'qitishdagi yangi pedagogik va informatsion texnologiyalar hamda muammoli darslarni tashkil etish masalalarini qamraydi.

II. O'quv fanining maqsadi va vazifalari

Fanni o'qitishdan maqsad – bakalavrlarga kimyo va oziq–ovqat texnologiyasiga oid mutaxassislik fanlarini o'qitish usullari va shakllari, o'quv jarayonini tashkil qilish va rejalashtirish, uni o'quv–uslubiy jixatdan ta'minlash, mashg'ulotlarni tashkil qilishda ilg'or pedagogik va axborot texnologiyalarini qo'llash bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarini shakllantirishdir.

Fanning vazifasi – bakalavrlarga kimyo va oziq–ovqat texnologiyasiga oid maxsus fanlar bo'yicha nazariy va amaliy mashg'ulotlarni samarali tashkil qilish, maxsus fanlar bo'yicha pedagogik ta'lim vazifalarini asoslash, o'quv materiali mazmunini asoslash, kasbiy pedagogik mahoratni oshirish kasbiy bilimlarni shakllantirishga o'rgatishdan iboratdir

Fan bo'yicha talabalarning bilimiga, ko'nikama va malakasiga talablar quyiladi.

Talaba:

«Mutaxassislik fanlarini o'qitish metodikasi» fanini o'zlashtirish jarayonida bakalavr:

- mutaxassislik fanlarining maqsadi, fanning predmeti va mazmunining mohiyati, kimyoviy texnologiya va oziq-ovqat texnologiyasi sohalarining mutaxassislik fanlari, mutaxassislik fanlarini o'qitish va ishlab chiqarish korxonalaridagi jarayonlarni o'rgatish metodikasini;
- "Ta'lim to'g'risida"gi qonun va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi"ni amalga tadbiq etish jarayonida kasb ta'limining o'rnini;

- ta'lim jarayoninig mazmuni; uni tashkil etish; mutaxassislik fanlarini o'qitish va ishlab chiqarish korxonalaridagi jarayonlarni o'rgatish metodikasini ***bilishi kerak***;
- davlat ta'lim standartlari, o'quv rejalari, o'quv dasturlari, darsliklar va o'quv qo'llanmalarining tuzilishi; kimyoviy texnologiya va oziq texnologiyasi sohalari bakalavriat yo'nalishlari bo'yicha o'qitishni tashkil qilish hujjatlari, ularni ishlab chiqish va yuritishni (DTS, o'quv rejalari, fan dasturlari, o'quv yuklamalari, shaxsiy ish rejalari, dars jadvallari, dars jurnallari, guruh jurnallari);
- maxsus fanlarni o'qitishning boshqa o'quv predmetlari va ishlab chiqarish tayyorgarligi bilan bog'liqligi; o'quv reja va ishchi o'quv rejasidagi fan bloklari, fanlar ketma ketligi va ularning o'zaro bog'liqligini;
- maxsus fanlarni o'qitish metodlari; an'anaviy va noan'anaviy o'qitish metodlari; o'quv jarayonini tashkil qilish va amalga oshirishning umumiy prinsiplari; o'quv jarayonini tashkil qilish shakllari; dars turlari; ta'lim prinsiplari; ta'lim metodlarini qo'llash ***ko'nikmalariga ega bilishi kerak;***
- maxsus fanlarni o'qitish shakllari; zamonaviy dars va unga qo'yiladigan talablar; yo'nalishlarining mutaxassislik fanlari darslarini (ma'ruza, laboratoriya ishlari, amaliy mashg'ulotlar) o'tkazishni rejalashtirish;
- darsning tuzilishi; dars turlari; dars rejasining konspekti; dars mazmuni; o'quv maqsadlari va natijalarini belgilash;
- ma'ruza va uning turlari; zamonaviy ta'lim tizimida ma'ruzaning o'rni; mutaxassislik fanlari bo'yicha ma'ruza darslarini o'tkazishni rejalashtirish; dars rejasi; asosiy masalalar; metodik ko'rsatmalar; o'tilgan materiallarni mustahkamlash; mustaqil ta'lim uchun material tayyorlash va tahlil qilish ***malakalariga ega bo'lishi kerak.***

III. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

I-Modul. "Mutaxassislik fanlarini o'qitish metodikasi" fanining umumiy asoslari

1-mavzu. Mutaxassislik fanlarining maqsadi va vazifalari

Mutaxassislik fanlarining maqsadi, fanning predmeti va mazmunining mohiyati; kimyoviy texnologiya va oziq-ovqat texnologiyasi sohalarining mutaxassislik fanlari; mutaxassislik fanlarini o'qitish va ishlab chiqarish korxonalaridagi jarayonlarni o'rgatish metodikasi.

2-mavzu. Ta'lim jarayoninig mazmuni va uni tashkil etish

"Ta'lim to'g'risida"gi qonun va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi"ni amalga tadbiq etish jarayonida kasb ta'limining o'rnini, ta'lim jarayoninig mazmuni; uni tashkil etish; mutaxassislik fanlarini o'qitish va ishlab chiqarish korxonalaridagi jarayonlarni o'rgatish metodikasi.

3-mavzu. Davlat ta'lim standartlari, o'quv rejalari, o'quv dasturlari

Davlat ta'lim standartlari, o'quv rejalari, o'quv dasturlari, darsliklar va o'quv qo'llanmalarining tuzilishi; kimyoviy texnologiya va oziq texnologiyasi sohalari bakalavriat yo'nalishlari bo'yicha o'qitishni tashkil qilish hujjatlari, ularni ishlab chiqish va yuritishni (DTS, o'quv rejalari, fan dasturlari, o'quv yuklamalari, shaxsiy ish rejalari, dars jadvallari, dars jurnallari, guruh jurnallari). Maxsus fanlarni o'qitishning boshqa o'quv predmetlari va ishlab chiqarish tayyorgarligi bilan bog'liqligi; o'quv reja va ishchi o'quv rejasidagi fan bloklari, fanlar ketma ketligi va ularning o'zaro bog'liqligi.

4-mavzu. Davlat ta'lim standartlari

Davlat ta'lim standartlari, o'quv rejalari, o'quv dasturlari, darsliklar va o'quv qo'llanmalarining tuzilishi; kimyoviy texnologiya va oziq texnologiyasi sohalari bakalavriat yo'nalishlari bo'yicha o'qitishni tashkil qilish

5-mavzu. O'quv rejalari, o'quv dasturlari

Maxsus fanlarni o'qitishning hujjatlari, ularni ishlab chiqish va yuritishni (o'quv rejalari, fan dasturlari, o'quv yuklamalari, shaxsiy ish rejalari, dars jadvallari, dars jurnallari, guruh jurnallari).

boshqa o'quv predmetlari va ishlab chiqarish tayyorgarligi bilan bog'liqligi; o'quv reja va ishchi o'quv rejasidagi fan bloklari, fanlar ketma ketligi va ularning o'zaro bog'liqligi.

6-mavzu. Maxsus fanlarni o'qitishning an'anaviy metodlari

Maxsus fanlarni o'qitish metodlari; an'anaviy o'qitish metodlari; o'quv jarayonini tashkil qilish va amalga oshirishning umumiy prinsiplari; o'quv jarayonini tashkil qilish shakllari; dars turlari; an'anaviy ta'lim metodlaridan foydalanish.

II-Modul. Maxsus fanlarni o'qitish

7-mavzu. Maxsus fanlarni o'qitishning noan'anaviy metodlari

Maxsus fanlarni o'qitish metodlari; noan'anaviy o'qitish metodlari; o'quv jarayonini tashkil qilish va amalga oshirishning umumiy prinsiplari; o'quv jarayonini tashkil qilish shakllari; dars turlari; ta'lim prinsiplari; innovatsion ta'lim metodlari (Keys-stady, SWOT tahlil).

8-mavzu. Maxsus fanlar ma'ruza mashg'ulotlarini o'qitish shakllari

Maxsus fanlarni o'qitish shakllari; zamonaviy dars va unga qo'yiladigan talablar; yo'nalishlarining mutaxassislik fanlari darslari (ma'ruza mashg'ulotlar) ni o'tkazishni rejalashtirish; dars va unga qo'yiladigan talablar.

9-mavzu. Maxsus fanlar laboratoriya va amaliy mashg'ulotlariga qo'yiladigan talablar.

Maxsus fanlarni o'qitish shakllari; zamonaviy dars va unga qo'yiladigan talablar; yo'nalishlarining mutaxassislik fanlari darslarini (laboratoriya ishlari, amaliy mashg'ulotlar) o'tkazishni rejalashtirish; dars va unga qo'yiladigan talablar.

10-mavzu. Darsning tuzilishi

Darsning tuzilishi; dars rejasi; dars mazmuni; o'quv maqsadlari va natijalarini belgilash; dars rejasini. Ma'ruza va uning turlari, zamonaviy ta'lim tizimida ma'ruzaning o'rni.

11-mavzu. Ma'ruza va uning turlari

Dars turlari; dars rejasining konspekti; dars mazmuni; o'quv maqsadlari va natijalarini belgilash; dars rejasini. Ma'ruza va uning turlari (ochiq, muammoli, rolli o'yinli), zamonaviy ta'lim tizimida ma'ruzaning o'rni.

12-mavzu. Mutaxassislik fanlari bo'yicha ma'ruza darslarini o'tkazishni rejalashtirish

Mutaxassislik fanlari bo'yicha ma'ruza darslarini o'tkazishni rejalashtirish, dars rejasi; asosiy masalalar; metodik ko'rsatmalar, o'tilgan materiallarni mustahkamlash, mustaqil ta'lim uchun material tayyorlash.

13-mavzu. Ma'ruza mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha ko'rsatmalar

Ma'ruza mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha kafedra professor-o'qituvchilari tomonidan ko'rsatma va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Unda talabalar asosiy ma'ruza mavzulari bo'yicha olgan bilim va ko'nikmalarini amaliy masalalar echish orqali yanada boyitish.

14-mavzu. Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha ko'rsatmalar

Darslik va o'quv qo'llanmalar asosida talabalar bilimlarini mustahkamlashga erishish, tarqatma materiallardan foydalanish, ilmiy maqolalar va tezislarni chop etish orqali talabalar bilimini oshirish, masalalar echish, mavzular bo'yicha ko'r|gazmali qurollar tayyorlash va boshqalar tavsiyalar.

IV. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Mutaxassislik fanlarining maqsadi, fanning predmeti va mazmunining mohiyati; kimyoviy texnologiya va oziq-ovqat texnologiyasi sohalarining mutaxassislik fanlari; mutaxassislik fanlarini o'qitish va ishlab chiqarish korxonalaridagi jarayonlari va metodikasini o'rgatish.
2. "Ta'lim to'g'risida"gi qonun va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi"ni amalga tadbiq etish jarayonida kasb ta'limining o'rni;
3. Ta'lim jarayoninig mazmuni; uni tashkil etish; mutaxassislik fanlarini o'qitish va ishlab chiqarish korxonalaridagi jarayonlarni o'rgatish metodikasi;
4. Davlat ta'lim standartlari, o'quv rejalari, o'quv dasturlari, darsliklar va o'quv qo'llanmalarining tuzilishi; kimyoviy texnologiya va oziq texnologiyasi sohalari bakalavriat yo'nalishlari bo'yicha o'qitishni tashkil qilish hujjatlari, ularni ishlab chiqish va yuritish (DTS, o'quv rejalari, fan dasturlari, o'quv yuklamalari, shaxsiy ish rejalari, dars jadvallari, dars jurnallari, guruh jurnallari);
5. Maxsus fanlarni o'qitishning boshqa o'quv predmetlari va ishlab chiqarish tayyorgarligi bilan bog'liqligi; o'quv reja va ishchi o'quv rejasidagi fan bloklari, fanlar ketma ketligi va ularning o'zaro bog'liqligi;
6. Maxsus fanlarni o'qitish metodlari; an'anaviy va noan'anaviy o'qitish metodlari; o'quv jarayonini tashkil qilish va amalga oshirishning umumiy prinsiplari; o'quv jarayonini tashkil qilish shakllari; dars turlari; ta'lim prinsiplari; ta'lim metodlari;
7. Maxsus fanlarni o'qitish shakllari; zamonaviy dars va unga qo'yiladigan talablar; yo'nalishlarining mutaxassislik fanlari darslarini (ma'ruza, laboratoriya ishlari, amaliy mashg'ulotlar) o'tkazishni rejalashtirish; dars va unga qo'yiladigan talablar;

8. Darsning tuzilishi; dars turlari; dars rejasining konspekti; dars mazmuni; o'quv maqsadlari va natijalarini belgilash; dars rejasi;
9. Ma'ruza va uning turlari; zamonaviy ta'lim tizimida ma'ruzaning o'rni; mutaxassislik fanlari bo'yicha ma'ruza darslarini o'tkazishni rejalashtirish; dars rejasi; asosiy masalalar; metodik ko'rsatmalar; o'tilgan materiallarni mustahkamlash; mustaqil ta'lim uchun material tayyorlash.
10. O'qitishda muammoli ta'lim metodini qo'llashni o'rganish.
11. O'qitishda hamkorlikda o'qitish metodini qo'llashni o'rganish.
12. O'qitishda kichik guruhlarda ishlash metodni qo'llashni o'rganish.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akadem. guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

V. Mustaqil ta`lim va mustaqil ishlar

Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning mavzulari:

1. Oliy Texnika o'quv yurtlari haqida.
2. Oziq – ovqat va kimyoviy texnologiyalariga oid maxsus fanlarning o'ziga xos xususiyatlari.
3. Maxsus fanlar bo'yicha o'quv mashg'ulotlar turlari.
4. Maxsus fanlar bo'yicha amaliy mashg'ulotlarini bajarishga qo'yiladigan talablar.
5. Maxsus fanlarni o'qitishning psixologik asoslari.
6. Maxsus fanlarni o'qitishda tarbiyalash jarayoni.
7. Ta'limda interaktiv metodlar.
8. Didaktikaning predmeti va vazifalari.
9. O'rta Osiyodagi ilmiy-didaktika asoschilari.
10. Ta'limning asosiy qonuniyatlari.
11. Maxsus fanlarni o'qitishda fanlararo aloqadorlik.
12. Maxsus fanlarni kasbiy bilimlarni shakllantirishdagi ahamiyati.
13. Maxsus fanlarni o'qitishdagi tadqiqot metodlari.

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

Kurs ishini tashkil etish bo'yicha uslubiy ko'rsatmalar

Fan bo'yicha namunaviy o'quv rejasida uchinchi semestr oxirida kurs ishi rejalashtirilgan. Kurs ishi tarkibi ta'lim mazmunini shakllantirish, o'quv materiallarini tanlash, texnik tushunchalarni shakllantirish metodlari, vaqt

byudjeti hisobi, o'qitish texnologiyalarini loyihalash va ko'rgazmali ta'lim vositalaridan foydalanish kabi bo'limlardan tashkil topadi.

Taklif etilayotgan kurs ishi mavzulari:

1. "Консерваланган озиқ-овқат махсулотлари технологияси" фанини ўқитишда инновацион таълим технологияларидан фойдаланиш
2. "Озиқ-овқат махсулотларини сертификатлаш асослари ва хавфсизлик мезонлари" фанини ўқитишда Кейс-стади технологиясидан фойдаланиш
3. "Озиқ-овқат махсулотлари хавфсизлиги" фанини ўқитишда "Хамкорликда ўқитиш технологияларини" қўллаш
4. "Озиқ-овқат махсулотлари ишлаб чиқаришда замонавий техника ва технология"
5. фанини ўқитишда муаммоли таълим технологияларидан фойдаланиш
6. "Биотехнология" фанини ўқитиш методикаси
7. "Ун-ёрма технологияси" фанини мавзусини ўқитишда "Кейс стади" технологиясидан фойдаланиш
8. "Омихта-ем технологияси" фанини электрон ўқув модулини яратиш
9. "Умумий озиқ-овқат технологияси" фанини ўқитиш методикаси
10. "Ёғларни кайта ишлаш технологияси" фани бўйича iSpring QuizMaker дастурида интерфаол тестлар ишлаб чиқиш.
11. "Ёғ мойлар технологиясининг назарий асослари" фанини ўкитишда муаммоли таълим технологияларидан фойдаланиш
12. "Ўсимлик мойларини физик-кимёвий тадқиқ қилиш усуллари" фани бўйича iSpring QuizMaker дастурида интерфаол тестлар ишлаб чиқиш.
13. "Консервалаш технологияси асослари" фанини ўқитишда хамкорликда ўқитиш технологияларини қўллаш
14. "Гўшт-сут биокимёси" фанини ўқитишда муаммоли таълим технологиялардан фойдаланиш
15. "Гўшт-сут махсулотлари микробиологияси" фани электрон ўқув модулини яратиш
16. "Гўшт-сут саноати корхоналарининг жихозлари" фанини ўкитишда "Кейс стади" технологиясидан фойдаланиш
17. "Гўшт-сут махсулотлари экспертиза ва хавфсизлиги" фанини ўқитишда муаммоли таълим технологияларидан фойдаланиш
18. "Гўшт-сут ва консерваланган махсулотлар ишлаб чиқариш технологиясининг назарий асослари" фанини ўқитишда илғор педагогик технологияларидан фойдаланиш
19. "Консерва ишлаб чиқаришдам тара реклама ва дизайн" фани бўйича видео маърузалар ишлаб чиқиш

20. “Дон ва дон махсулотларини саклаш технологияси” фанини ўкитишда“Резюме” технологиясидан фойдаланиш

21. “Элеватор омбор саноати” фанини ўкитиш методикаси

22. “Донни куритиш” фанини ўкитишда “Кейс стади” технологиялари фойдаланиш

VI. Asosiy va qo’shimcha o’quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari

Asosiy adabiyotlar

1. D. Tojiboeva, A. Yo’ldoshev. Maxsus fanlarni o’qitish metodikasi. Darslik. T.: “Aloqachi”. 2009. 568 bet.
2. Xodjaboev A.R., Xusanov I.A. Kasbiy ta’lim metodologiyasi. Darslik– T.: “Fan va texnologiya”, 2007. – 192 b.

Qo’shimcha adabiyotlar

3. Ш.М.Мирзиёев. Танкидий тахлил, катьий-тартиб интизом ва шахсий жавобгарлик – хар бир рахбар фаолиятининг кундалик коидаси бўлиши керак. Т.Ўзбекистон-2017 йил 14 январь.
5. Ш.М.Мирзиёев. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз.Т.Ўзбекистон-2016.
6. S.YA. Batiushev. Professionalnaya pedagogika. “Professionalnoe obrazovanie” Uchebnik. Moskva. 1997. 511 s.
7. Mehnat ta’limi metodikasi / D.A.Txorjeskiy tahr. O`quv qo`llanma–T.: O’qituvchi. 1987. - 482 b.
8. Mileryan E.A. Psixologiya formirovaniya obщetrudovix politexnicheskix umeniy. Uch. posobie - M.: Pedagogika. 1979. - 300
9. Gabay T.V. Uchebnaya deyatelnost i ee sredstva. Uch. posobie -M.: Pedagogika.1988. – 218 s.
10. Duray-Novakova K.M. Formirovanie professionalnoy gotovnosti studentov k pedagogicheskoy deyatelnosti. Avtoref. dis. … dokt. ped. nauk. –M.:1983. -32 s.
11. Mavlyanov A va boshq. Pedagogik texnologiya tamoyillari asosida dars mashg’ulotlarini olib borish texnologiyasi “VORIS-Nashriyot”- T.: 2010. 112 b.
12. Mavlyanov A va boshq. Kasb xunar kollejlarida mahsus fanlarni o`qitish metodikasi “Tafakkur bo`stoni” O`quv qo`llanma - T.: 2013. 137 b.

Internet saytlari

13. http://www.istedod.uz
14. http://www.pedagog.uz
15. http://www.ziyonet.uz

16. http://www.tdpu.uz
17. http://www.Abduqodirov.pbnet.ru.